

Dr. Setenay YAĞMUR

**ANONİM ŐİRKETLERDE
EŞİT İŞLEM İLKESİ**

onikilevha
KURUMSAL YÖNETİM VE DENETİM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
ÖNSÖZ	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN TAKDİMİ.....	1
II. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM EŞİTLİK KAVRAMI VE ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

I. EŞİTLİK KAVRAMI.....	5
A. Genel Olarak Eşitlik Kavramı	5
B. Farklı Bilim Dallarında Eşitlik Kavramı.....	6
C. Türk Hukuk Sisteminde Eşitlik Kavramı.....	9
II. ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNDA EŞİT İŞLEM İLKEŞİNİN ESASLARI.....	14

A. Kavram.....	14
B. Anonim Şirketler Hukukunda Eşitlik Türleri	16
1. Mutlak Eşitlik.....	16
2. Nispi Eşitlik	19
C. Eşit İşlem İlkesinin Getiriliş Amacı.....	22
D. Anonim Şirketler Hukuku Kapsamında Eşit İşlem İlkesinin Gelişimi	27
1. Avrupa Birliği Hukuku.....	27
2. İsviçre Hukuku	29
3. Alman Hukuku	34
4. Türk Hukuku.....	37
III. EŞİT İŞLEM İLKESİNİN HUKUKİ TEMELLERİ, UYGULANMA ŞARTLARI, MUHATAPLARI, PAY VE PAY SENETLERİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	39
A. Eşit İşlem İlkesinin Hukuki Temelleri	39
1. 6102 Sayılı TTK Öncesi Dönemde	39
a. İlkenin Dürüstlük Kuralına (TMK m. 2) Dayandırılması.....	39
b. İlkenin Anonim Şirketin Mahiyet ve Bünyesine Dayandırılması.....	41
c. İlkenin Anonim Şirketlere İlişkin Münferit Hükümlerin Ruh ve Anlamlarına Dayandırılması	42
d. İlkenin Anayasa'da Bulunan Eşitlik İlkesine Dayandırılması.....	42
e. İlkenin Ahlak Kurallarına Dayandırılması	43
f. İlkenin Adalet Kavramına Dayandırılması.....	44
g. İlkenin Birden Fazla Hukuki Temele Dayandırılması.....	46
h. Görüşümüz	46
2. 6102 Sayılı TTK Döneminde	47
a. Eşit İşlem İlkesinin Genel Özellikleri	47
aa. Eşit İşlem İlkesi Açıklayıcı Karaktere Sahiptir.....	47
bb. Eşit İşlem İlkesi Nispi Mahiyettedir	47

cc. Eşit İşlem İlkesi Pay Sahiplerine Ait Bir Hak veya Pay Sahipleri Açısından Uyulması Zorunlu Bir Davranış Kuralı Değildir	48
dd. Eşit İşlem İlkesi Takdire Bağlı Bir İlkedir	49
ee. Pay Sahiplerinin Rızalarıyla Eşit İşlem İlkesinden Vazgeçmeleri Mümkündür.....	50
b. Düzenlemenin “Lex Specialis” Olup Olmadığı Tartışması.....	51
B. Eşit İşlem İlkesinin Uygulanma Şartları	56
1. Objektif Kriterlere Aykırılık Olmalı.....	56
a. Objektif Kriterlerin Tayini.....	56
aa. Şirket Amacının Haklı Gösterdiği Durumların Mevcut Olması	57
bb. Alınan Kararın Şirket Açısından Büyük Önem Taşınması	59
cc. Arzu Edilen Sonuca Başka Bir Yoldan Ulaşmanın Mümkün Olmaması.....	60
dd. Alınan Kararın Pay Sahiplerinin Menfaatine Hizmet Etmesi.....	61
b. Objektif Kriterlerin Mevcudiyeti Açısından Hâkimin Takdir Yetkisi	64
2. Birden Fazla Pay Sahibinin Bulunması	68
3. Şirket İlişkisi Dâhilinde Bir İşlemin Varlığı.....	69
C. Eşit İşlem İlkesinin Muhatapları	70
1. Şirket Organları	70
a. Genel Kurul	70
b. Yönetim Kurulu	73
c. Tasfiye Sürecine Özel Organ: Tasfiye Memurları	76
2. Sermaye Piyasası Kurulu	77
3. Pay Sahipleri	80
a. Pay Sahiplerinin Eşit İşlem İlkesinden Faydalanması	80
b. Pay Sahiplerinin Eşit İşlem İlkesine Uygun Davranma Yükümlülüğü	80

IV. Eşit İşlem İlkesinin Pay Ve Pay Senetleri Kapsamında Değerlendirilmesi.....	83
A. Pay Kavramı.....	83
B. Eşit İşlem İlkesi Kapsamında Nama ve Hamiline Yazılı Pay Senetleri.....	85
C. Eşit İşlem İlkesi Kapsamında Payların Devri	89
1. Genel Olarak.....	89
2. Devrin Kısıtlanması.....	90

İKİNCİ BÖLÜM
EŞİT İŞLEM İLKESİNİN ANONİM
ŞİRKETLER KAPSAMINDA MUHTELİF
UYGULAMA ALANLARI

I. KATILMA HAKLARI AÇISINDAN EŞİT İŞLEM İLKESİ	99
A. Genel Kurula Katılma Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	99
B. Oy Hakkında Eşit İşlem İlkesi	103
1. Oy Kavramı ve Oy Hakkı.....	103
2. Asgari Oy İlkesi (Oysuz Pay Sahibi Olmaz İlkesi)	105
3. Oy Hakkının Sınırlandırılması.....	107
a. Oydan Yoksun Paylar	107
b. Oy Hakkının Esas Sözleşmeyle Sınırlandırılması.....	109
c. Oy Hakkından Yoksunluk.....	113
d. Oy Hakkının Donması	116
4. Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Çıkartılması.....	120
5. Oy Hakkının Kullanılması	124
C. Genel Kurulda Konuşma Süresinde Eşit İşlem İlkesi	125
II. MALVARLIĞI HAKLARI AÇISINDAN EŞİT İŞLEM İLKESİ .	128
A. Kâr Payı Hakkında Eşit İşlem İlkesi	128
1. Kavram.....	128

2. Kar Payının Dağıtılma Şartları ve Tespitinde Esas Alınan Ölçü.....	131
3. Kar Payı Dağıtım Zamanı ve Biçimi.....	145
4. Kâr Payı Avansı.....	148
B. Tasfiye Payı Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	151
1. Kavram.....	151
2. Tasfiye Payına Katılım Ölçüsü.....	153
3. Tasfiye Payının Sınırlandırılması.....	155
C. Hazırlık Dönemi Faizinde Eşit İşlem İlkesi.....	156
D. Rüşhan Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	162
1. Kavram.....	162
2. Rüşhan Hakkının Kullanılması.....	165
3. Rüşhan Hakkının Devri.....	169
4. Rüşhan Hakkının Sınırlandırılması ve Kaldırılması.....	171
III. KORUYUCU VE AYDINLATICI HAKLAR AÇISINDAN EŞİT İŞLEM İLKESİ.....	
A. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	185
1. Bilgi Alma Hakkı.....	185
a. Kavram.....	185
b. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması.....	187
aa. Genel Kurulda Kullanılması.....	187
bb. Genel Kurul Toplantısı Dışında Kullanılması.....	189
cc. Mahkeme Aracılıyla Kullanılması.....	191
c. Bilgi Alma Hakkının Kapsamı ve Sınırlandırılması.....	194
2. İnceleme Hakkı.....	197
B. İptal Davası Açma Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	198
C. Özel Denetim İsteme Hakkında Eşit İşlem İlkesi.....	205
IV. ESAS SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİKLERİNDE EŞİT İŞLEM İLKESİ.....	
A. Genel Olarak.....	208
B. Şirket Birleşmelerinde Eşit İşlem İlkesi.....	211

C. Sermaye Artırımında Eşit İşlem İlkesi.....	215
1. Kavram.....	215
2. Sermaye Artırımına İlişkin Sınırlamalar.....	218
3. Sermaye Artırımına İlişkin Ön Şartlar	226
D. Sermaye Azaltımında Eşit İşlem İlkesi.....	229
1. Kavram.....	229
2. Sermayenin Azaltılma Tarzı	232
a. Paylarının İtibari Değerinin İndirilmesi	232
b. Paylarının Sayısının Azaltılması.....	234
aa. Payların Birleştirilmesi Yoluyla.....	234
bb. Payların İtfası Yoluyla	235
V. MUHTELİF YÖNETİM KURULU İŞLEMLERİ AÇISINDAN EŞİT İŞLEM İLKESİ.....	237
A. Sermaye Borcunun İstenmesinde Eşit İşlem İlkesinin Uygulanması.....	237
B. Pay Sahibinin Temerrüde Düşmesi Durumunda Eşit İşlem İlkesinin Uygulanması.....	240

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EŞİT İŞLEM İLKESİNE AYKIRILIĞA BAĞLI HUKUKİ SONUÇLAR

I. GENEL OLARAK.....	243
II. GENEL KURUL KARARLARI AÇISINDAN.....	247
A. İptal.....	247
B. Butlan	249
C. Yaptırımın Belirlenmesi.....	251
III. YÖNETİM KURULU KARARLARI AÇISINDAN	257
A. Butlan	257
B. Yönetim Kurulunun Yeni Bir İşlemlle Eşitsizliği Giderme Yükümlülüğü Altına Sokulmasının Mümkün Olup Olmadığı Hususu	262

C. Pay Sahiplerinin Eşit İşlem İlkesini İhlal Eden Yönetim Kurulu Kararları Karşısında Edimin İfasından Kaçınmalarının Mümkün Olup Olmadığı Hususu	265
D. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu	267
E. Haklı Sebep Fesih	268
SONUÇ	273
KAYNAKÇA	283